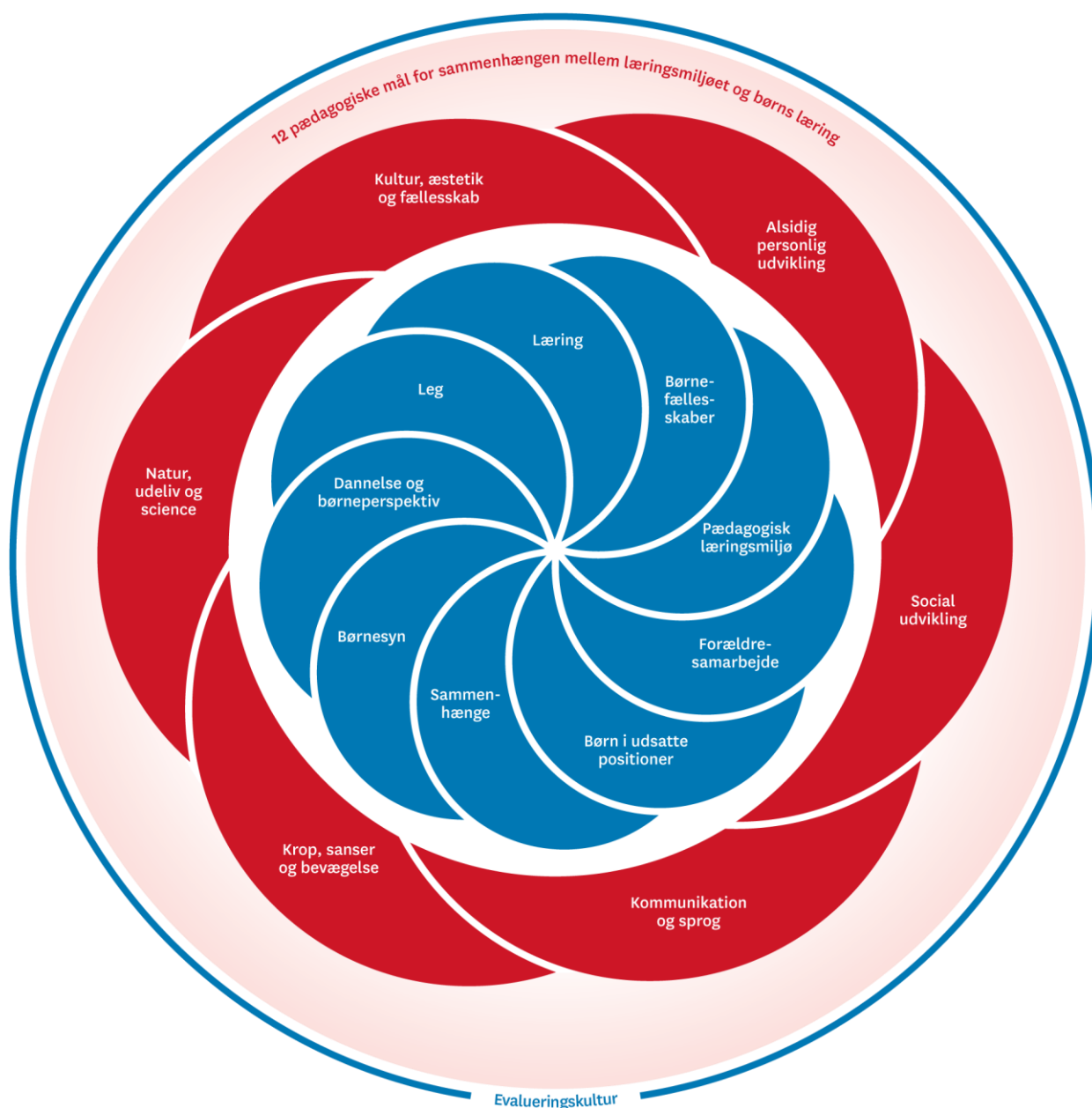

Pædagogisk læreplan for Haraldsgården

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er

udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan, og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen findes yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Haraldsgården er en stor, selvejende institution bestående af vuggestue, minihave, børnehave og basisbørn - og så er vi en døgnåben daginstitution. Vi ligger på grænsen mellem Østerbro og Nørrebro og modtager børn fra hele Københavns Kommune.

Fakta

Vores normering:

Vuggestuen 80 pladser

Børnehaven 95 pladser

Basis 14 pladser

Vi har døgnåbent 365/24/7 for alle 0-6 års pladser, bortset fra vores basispladser

Fastansatte medarbejdere: ca. 65

Medarbejdere i vores eget vikarkorps: ca. 20

Budget: ca. 40 millioner

Vi har driftsoverenskomst med Københavns Kommune og vores paraplyorganisation er FOBU.

Vi har et to-strengt bestyrelsen og vores arbejdsgivere er institutionsbestyrelsen.

Rammerne

Vi har, når vi selv skal sige det, nogle af de bedste rammer set i København: Et kæmpe hus med alle muligheder, hele tre haver/legepladser, en stor boldbane samt en naturbase med eget hus og to kolonihaver i Byoasen. Vores store bus kører hver dag ud i naturen med en gruppe børnehavebørn, og vores minibus kører på mindre ture med 6 børn og 2 voksne. Desuden har vi blandt andet ladcykler og gåbusser, der tager på mindre, nærværende ture.

Selv om vi er en stor institution, dyrker vi 'det små i det store'

I en stor institution er det vigtigt at indarbejde og fastholde tanken om 'det små i det store', hvor det små er mit sted, det større er vores sted, fx haverne/legepladserne, og det store er den helhed, som vi og vores alle er en del af. Det kræver særlig opmærksomhed og opfindsomhed at få de tre størrelser til at være sammenhængende.

Pædagogisk retning

Vores pædagogiske fundament er Marte Meo. Vi arbejder med grundprincipperne og vi arbejder bevidst med en positiv kommunikation i relationerne. Både blandt børn, forældre og internt, vi anvender så få negationer som det er muligt.

Vi har to fokusområder i vores pædagogiske praksis men vi tager alle relevante og inspirerende tænkere og retninger i betragtning i vores pædagogiske praksis.

Vi er en certificeret idrætsinstitution, og har natur og udeliv som vores anden profil.

Grundlæggende skal alle børn have en fast base. Et sted, hvor de hører til og hvor de samles med faste voksne og venner.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunkt for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og hvordan bliver de omsat i vores hverdag med børnene?

KERNEOPGAVEN

Fokus på kerneopgaven

Kerneopgaven er netop kernen i vores arbejde i Haraldsgården. Kerneopgaven er omdrejningspunktet for enhver handling i institutionen, og det er kerneopgaven, der sikrer, at vi alle trækker i samme retning.

Kerneopgaven er Haraldsgårdens begrundelse. Derfor forandrer kerneopgaven sig med tiden, borgerne og borgernes behov. Det er ikke en trend eller en forbigående tendens – det er den helt fundamentale begrundelse for Haraldsgårdens eksistens.

Derfor er det vores alles ansvar, at vi kender, forstår og lever op til vores kerneopgave.

Enhver arbejdsplads er til for at udrette noget bestemt og skabe gode resultater. Det, der skal udrettes, er grunden til, at arbejdspladsen findes.

I Haraldsgården er kerneopgaven

- at følge barnets, gruppens og forældrenes spor i det daglige – nærmeste udviklingszone.
- at skabe læring/udvikling/trivsel via leg, struktur og fagligt argumenterede forløb.
- at møde alle børn, forældre og kollegaer anerkendende og nærværende.
at skabe lige chancer for alle børn i Haraldsgården

Alle ansatte i Haraldsgården skal bidrage til dette hver dag, og alle opgaver i Haraldsgården skal løses med henblik på at skabe det bedste børneliv. Når der i den travle hverdag opstår tvivl om, hvordan opgaverne skal løses, i hvilke rækkefølge, af hvem, osv., kan svarene findes i dette fokus. Hverdagens opgaver skal løses på måder, der er så nyttige som muligt i forhold til kerneopgaven.

Børnesyn

I Haraldsgården opfatter vi det enkelte barn som værende unikt med egne følelser, holdninger og drømme for fremtiden. Det betyder, at det enkelte barn skal involveres og have indflydelse på egen situation. Det er væsentligt at vide, at kun i relationer med andre og i tilknytning til andre kan barnet vokse og lære. Forældrene er de vigtigste voksne for barnet og har derfor hovedansvaret for barnets liv, udvikling og opvækst. Forældrene er inddraget i et reelt og ligeværdigt samarbejde med institutionen, som bygger på tillid, forståelse og respekt.

Haraldsgårdens vision og kerneopgave er at skabe mulighed for en god start på livet for alle børn, uanset ulige socialt udgangspunkt. "Det gode børneliv" sikrer, at alle børn får en reel mulighed for at gøre brug af de tilbud, der er grundlaget for et aktivt og udviklende børneliv.

Vi er pædagogisk optaget af, at barnesynet defineres ved, at det at være barn har en værdi i sig selv. Dette gør vi ved at understøtte det enkelte barns læreproces med udgangspunkt i det, barnet allerede kan. Vi understøtter dette ved at følge barnets spor, og vi møder barnet positivt, når de inviterer os eller andre børn ind i dialogen, relationen eller legen. Det er med til, at barnet føler sig værdsat.

Vejen til "det gode børneliv" skabes i relationer, blandt andet igennem inkluderende fællesskaber. Vi vil sørge for, at pædagogerne har de nødvendige kompetencer til, i stadig større udstrækning, at skulle håndtere børn i udsatte positioner indenfor rammerne af det almindelige tilbud. Begrebet inklusion kan ikke stå alene og skal ses sammen med eksklusion. At kunne se, hvornår børn ekskluderes, giver mulighed for bedre at se betingelserne for det inkluderende børne- og forældresamarbejde.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået - og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling indenfor rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være barn i Haraldsgården. Hvordan er deres oplevelse af om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

At have medbestemmelse fordrer, at vi, som voksne, skaber de rammer, som børnene har mulighed for at kunne bestemme indenfor, for i sidste ende at give det enkelte barn mulighed for at kunne agere selvstændigt og gøre sig myndig i eget liv.

Det er vigtigt, at børnene lærer, at de kan påvirke deres omgivelser gennem dialog og konstruktiv handling. Vi skal, som voksne, derfor støtte børnene i at udvikle en naturlig opfattelse af, at de har mulighed for at agere og handle og dermed gøre sig myndige i eget liv.

Børn skal gøre sig erfaringer med at udtrykke og drøfte deres tanker og holdninger. De skal lære at forhandle, at indtage en holdning og forsvare den. Samtidig skal de også lære at respektere og forstå, at forskellige holdninger kan trives side om side og inspirere hinanden, men at nogle valg er mere hensigtsmæssige end andre.

Dette gør vi i dagligdagen ved at lytte til børnenes ønsker og holdninger, og er der noget, der ikke kan lade sig gøre, søger vi at give dem en ordentlig begrundelse. Vi bestræber os på at agere individuelt og tilgodese det enkelte barn.

Leg og læring

Vi skal tage afsæt i vores viden om forskellige måder at lære på. Barnet er i læring hele dagen: I uderummet, i garderoben, på toilettet, på stuen og på turen ud af huset.

Barnet lærer bedst, når det oplever, at det kan. Læring bør derfor vægte det enkelte barns præmisser. Læringsmiljøet indarbejdes i alle dagligdags rutiner og almindelige aktiviteter. Det vil sige, at vi ser på læringsmiljøet både i hverdagsrutinerne, legen, udenfor på legepladsen og i projekterne og aktiviteterne. Det skal tilstræbes, at alle sanser og kompetencer involveres ved enhver aktivitet og i alle læringsmiljøer. Det betyder, at alle børn skal involveres aktivt såvel i det daglige liv i børnehaven som i de aktiviteter, der arrangeres.

Legens elementer som motivation, nysgerrighed, afprøvning, fordybelse, koncentration, fantasi og forestillingsevne er vigtige elementer i læreprocesserne i læringsmiljøet.

Den voksnes opgave er at skabe et frugtbar og udviklende miljø præget af omsorg og tryghed, hvor der kommunikeres anerkendende og ligeværdigt med barnet, og hvor der tages afsæt i det enkelte barns ressourcer.

Det er igennem legen, at børnene øver sig i at indgå i sociale relationer, at de forholder sig til og afprøver virkelige hændelser, at de lærer at aflæse, og forstå, andres følelser og intentioner samt at forstå sig selv i forhold til andre.

Den voksnes rolle i børnenes leg er derfor meget alsidig. Vi er, som voksne, opmærksomme på at støtte og hjælpe nogle børn med at aflæse og sætte ord på, så børnene oplever at bidrage til legen og fællesskabet. De voksne støtter op om legene ved aktivt at deltage, være med på sidelinjen eller ved at skærme børnenes leg.

Den voksnes rolle kan ligeledes være at bidrage med ideer eller materialer, der sikrer udvikling i legen. I hverdagen er vores stuer inddelt i tydelige legezoner, som opfordrer til forskellige typer af lege. Vi har i Haraldsgården aftalt, at der dagligt skal være minimum 3 zoner. Disse zoner er:

- Legetøj
- Bøger/læsning/hvil/pause
- Rolleleg/legekøkken med legemad i samme område

Vi skal have indsigt i børnenes perspektiv, hvor de pædagogiske læreprocesser respekterer individuelle vilkår og muligheder.

De ansvarlige voksne reflekterer jævnligt over barnets læringsmiljø både i forhold til barnet, men også egen rolle i samværet med barnet.

Børnefællesskaber

Deltagelse i børnefællesskaber er fundamentet for børns videre sociale liv og færden i samfundet. Det er grundlaget for at søge støtte i svære tider og give støtte til andre med behov. Børnefællesskaber, hvor børn indgår i forpligtende fællesskaber og bidrager med deres unikke viden og kunnen, lærer børn at samarbejde senere i livet. De giver ikke køb på deres personlige og faglige kompetencer, men kan derimod udvikle dem gennem fællesskabet i med- og modspil med andre.

Man kan drage omsorg for nye børn og børn, der ikke kan finde sig til rette i de andre børns leg, ved at se, hvad de mestrer og er optaget af, og ud fra dette initiere lege og aktiviteter, der skaber et fællesskab om det, barnet mestrer.

Man kan drage omsorg for børn i udsatte positioner gennem iværksættelse af lege, som alle børn har glæde af at deltage i. Det enkelte barn kan udvikle sig i børnefællesskaber, der hjælpes på vej af støttende voksne.

Børn med sociale udfordringer kan lære noget om legeregler, og hvordan man omgås andre, så de har lyst til at lege og dermed blive lukket ind i legen.

Børn lærer af hinanden. De udvikler lege og undersøger med nysgerrighed, hvordan de kan bruge forskellige legeredskaber og omsætte dem til en leg, der handler om deres hverdag og situationer, som afspiller deres oplevelse af virkeligheden, eller noget nyt de har lært i børnehaven. De bruger deres fantasi og kreativitet til at løse problemer i legen, og leg kan hele følelsesmæssige sår fra privatsfæren. Børn finder andre sider af sig selv og indgår i andre roller end derhjemme, når de leger i institutionen.

De lærer at tilpasse sig omstændigheder, at indgå i forpligtende fællesskaber, at lede og vække begejstring og de får erfaring med, at de kan bidrage med noget til fællesskabet. Vigtige erfaringer at have med sig ud i nye fællesskaber i skolen og senere i voksenlivet. Erfaringer i at samarbejde og at udvikle såvel personlige som faglige netværk.

Dannelse af børnefællesskaber til individuel- og gruppeudvikling er en væsentlig pædagogisk opgave at løse i en pædagogisk kontekst. Skal børnefællesskaber være inkluderende, så alle indgår i en eller anden form for legefællesskab? Og er det vores opgave, sammen med børnene, at skabe betingelser for, at det sker?

Praksiseksempler på vokseninitiering af tre former for børnefællesskaber med leg i Haraldsgården:

1. Pædagogisk idræt
2. Fællesskab omkring et enkelt barn
3. Voksensdefinerede lege- og spisegrupper til styrkede børnefællesskaber

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Som et døgnåbent dagtilbud, hvor børn møder ind og afhentes på alle tider af døgnet, er det en særdeles stor og vigtig opgave at sikre, at der findes et kvalificeret pædagogisk læringsmiljø på de tidspunkter, børnene er til stede i institutionen.

Det betyder, at det pædagogiske læringsmiljø i forbindelse med børnenes leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner som fx bleskift, frokost, oprydning, når børnene tager tøjet på og af i garderoben mv., skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det indebærer, at børnenes læring ikke er afgrænset til halvanden times pædagogiske aktiviteter om formiddagen, men finder sted gennem hele dagen og aftenen.

Når det pædagogiske personale skal etablere pædagogiske læringsmiljøer, indebærer dette også, at personalet skal gøre sig pædagogisk-didaktiske overvejelser om et pædagogisk læringsmiljø, som understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet og børnegruppens sammensætning.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældrene er vores vigtigste samarbejdspartnere. Vi anerkender, at vi har forskellige vilkår og valg i livet, og vi møder derfor vores forældre situationsbestemt der, hvor de er i livet, ligesom vi altid er åbne over for feedback i forbindelse med vores praksis.

Vi mener, at en tæt forældrekontakt er afgørende, dels for børnenes trivsel i institutionen, dels for forældrenes trivsel. For at vi på den bedste måde kan støtte op om børnenes liv, trivsel og udvikling, har vi som pædagogisk uddannet personale også brug for at vide, hvad der rører sig i børnenes liv - også udenfor institutionen.

I Haraldsgården arbejder vi med anerkendende kommunikation og dialog i alle relationer. Vi gør os umage med at fokusere på det, vi lykkes med og på det, der kan hjælpe os videre. Vi ønsker et tæt forældresamarbejde, og vi ønsker både den daglige dialog og den dialog, der indimellem er behov for, når vores forældre ikke helt synes, vi lykkes med vores kerneopgave.

Forældrene spiller en afgørende rolle i deres børns personlige, sociale og faglige udvikling. Det er derfor centralt, at forældre deltager aktivt i deres børns læring, fra børnene er helt små, til de bliver voksne og selvstændige. Forældrene er med til at bygge bro mellem børnenes to verdener til gavn for børnene. Forældrene har også et ansvar for at være i dialog med os om det, de finder nyttigt, for at deres eget barn, og gruppen som helhed, kan trives og udvikles.

Vi lytter, tager til efterretning og skaber de nødvendige forandringer. Vi kan ikke nødvendigvis tale lige her og nu, måske er kerneopgaven det, der skal være i fokus, men så vender vi tilbage med et bud på, hvornår vi kan tale.

Sammen med forældrene ønsker vi at skabe det bedste børneliv.

I den daglige dialog, mellem forældre og pædagoger, orienterer vi løbende gennem månedsplaner og dokumentation, hvordan læringsmiljøerne understøttes og afvikles praktisk. Vi har dialog med forældrene via vores intranet, KbhBarn.

Aktiviteter med forældredeltagelse: Forældremøder, forældrespisning, julefest, skovtur, sankthansfest, Mini-OL, plantedag, etc.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner er et bredt begreb. Det kan være børn der i løbet af dagen er længere tid uden voksenkontakt. Det vil sige at de ikke ses af voksne, de voksne er ikke i relation med børnene.

Det kan være både om børn der stortrives og børn der er særlig udsatte, altså alle børn.

Det handler om vores opmærksomhed på det enkelte barn, både ude og inde og hele dagen. Det kan også være børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, børn der periodevis er sårbare, fordi de forbigående belastes af et, for dem, alvorligt problem i deres familie eller nære miljø og det kan være børn der er truede, fordi de er belastede af vedvarende problemer i deres familie eller nære miljø.

I Haraldsgården vil vi igennem anerkendelse og fokus på det gode i barnets liv skabe rammer, der tilgodeser det enkelte barn i en udsat position. Det er værdifuldt og afgørende, at alle børn føler sig trygge, og vi anser det som en naturlig del af vores praksis, at der er plads til børn med forskelligheder.

Pædagogerne accepterer børnenes forskelligheder og ser hvert enkelt barns kompetencer som dets ressourcer til at skabe de bedste muligheder for, at barnet kan indgå i et fællesskab. I et inkluderende miljø flyttes fokus fra det enkelte barn over på relationen mellem barnet og fællesskabet. Der skabes hermed mulighed for, at alle børn kan indgå i forskellige sociale fællesskaber, hvor de oplever, at deres deltagelse anerkendes som værdifuld, og at de dermed får et socialt tilhørsforhold.

At udvikle inkluderende strategier i Haraldsgården indebærer, at personalet arbejder med at målrette og systematisere indsatsen i børnefællesskaber, så det er til gavn for det enkelte udsatte barn og alle børn generelt.

Vi vil sørge for, at pædagogerne har de nødvendige kompetencer til, i stadig større udstrækning, at skulle håndtere børn i udsatte positioner indenfor rammerne af det almindelige tilbud.

Inklusion er ligeværdigt samspil om fælles mål, der er defineret ud fra såvel den enkeltes som de fælles behov. Alle mennesker skal imødekommes med udgangspunkt i deres særlige behov. Målet er, at alle børn skal ses, anerkendes og værdsættes, som de unikke personer de er, og dermed sikres en faglig, personlig og social udvikling. Begrebet inklusion kan ikke stå alene og skal ses sammen med eksklusion. At kunne se, hvornår børn ekskluderes, giver mulighed for bedre at se betingelserne for det inkluderende børne- og forældresamarbejde.

I Haraldsgården arbejder vi med ”det små i det store”. Det vil sige, at vi er meget opmærksomme på, at det er i de helt små og nære læringsmiljøer, at børn udvikler sig mest. Derfor er vi det meste af dagen delt op i små grupper, hvor det inkluderede arbejde virkelig kan komme i højsædet. Ved at arbejde i mindre grupper bliver det lettere at spotte, hvis et barn er i en udsat position og at tage hånd om denne situation.

I Haraldsgården arbejder vi struktureret med bl.a. aktivitetsplaner, projektmåneder, dagsplaner, faste legegrupper, faste spisegrupper, handleplaner og meget mere. Det er med til at sikre, at kvaliteten af dagen stiger, da der har været tanker på forhånd om, hvilke børn vi sætter sammen og hvad vi skal lave. Der er dog altid plads til spontanitet, eller til at følge børnenes initiativer.

Børnene i Haraldsgården møder børn, der har forskellige behov, og de lærer at acceptere forskellighederne og se udover deres egne behov. For eksempel kan en have en kuglepude at sidde på og en anden have brug for en pause i løbet af dagen. Via den "pædagogiske bagdør" tilrettelægger vi vores aktiviteter, så alle har deltagelsesmuligheder og bliver udfordret, fx i blinde-tagfat, hvor vi lukker øjnene i stedet for at have bind for dem. Dette gør det nemmere for alle børn at være med, og der er ingen, der bliver udstillet, når man "snyder" lidt.

Hvis vi har et barn, der af den ene eller den anden grund er i en udsat position, har vi altid et tæt samarbejde med forældrene om barnet. I visse tilfælde kan vi også udarbejde en handleplan eller samarbejde med eksterne samarbejdspartnere.

Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I Haraldsgården har vi det sidste år, inden barnet skal videre i skole, fokus på overgangen og de kompetencer, barnet skal kunne mestre for at få den bedst mulige skolestart. Vi er en del af et stærkt samarbejde med Nørre Fælled Skole, hvor vi på ledelses- og personaleniveau mødes flere gange om året og planlægger samt evaluerer samarbejdet for at skabe den bedst mulige overgang fra institution til skole.

Vi har et tæt samarbejde med forældrene og har blandt andet en forældrecafe, hvor den skole, vi samarbejder med, deltager og fortæller om skolestart. Vi fokuserer på, hvordan forældrene og Haraldsgården sammen, bedst muligt, kan støtte barnet i at blive klar til skolestart. De børn, hvor vi oplever, at der er behov, har vi et øget samarbejde med forældrene og eventuelt eksterne samarbejdspartnere. Vi har desuden skriftlige og mundtlige overleveringer til skolerne, der skal tage imod børnene, når de siger farvel til børnehavelivet.

Vi er aldersopdelt på tværs af stuerne, så de ældste børn en gang om ugen er samlet i "skolegruppen". Her er der besøg på skole, fritidshjem og bibliotek. Vi gør brug af materiale fra "Fri for Mobberi" og børnene laver hver især, i samarbejde med venner og deres voksen, en blomst, hvor der skrives, hvad de er gode til og hvad de gerne vil øve sig på. Vi har projekter med former og lege med tal og bogstaver. Vi øver os i at tale foran andre, vente på tur i større fællesskaber, sige til og fra og mærke egne og andres grænser.

I de daglige aktiviteter og rutiner er der fokus på selvhjulpenhed: At de ældre hjælper de yngre, og at man som en af de store får lov til og ansvar for forskellige opgaver, og for eksempel gerne må være "alene" på stuen. Vi har i samarbejde med skolen aftalt en leg og en sang, som alle børn kender, så de, når de starter skole, alle har en fælles tryk ting i det nye fællesskab, de kan deltage i. Det er noget særligt at være en af de største, der er traditioner tilknyttet, som børnene spændt ser frem til.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Børnene i Haraldsgården kommer fra mange forskellige områder i København, og derfor har de ikke nødvendigvis en tilknytning til det fysiske lokalområde, som Haraldsgården ligger i. Dog kommer en del af vores børn pt. fra lokale byggeforeningshuse, og derfor har vi et tæt samarbejde med forældrene fra disse områder.

Haraldsgården arbejder aldersdifferentieret med barnets introduktion til lokalsamfundet og også med institutionens tilknytning, placering og rolle i det lokale.

Institutionen bruger lokalmiljøet, fx de lokale legepladser og fælledparken, flere gange om ugen, og børnene introduceres til de områder, der er nær institutionen.

Taksigelseskirken besøges ved højtider, og når vi har projekter i kirken, fx teater.

Vi har to kolonihaver i nærheden, og her har vi et tæt samarbejde med Byoasen samt med de andre institutioner, der har kolonihaver.

Vi besøger blandt andet biblioteker, kulturhuse og musikfestivaler, og vi samarbejder med disse foreninger om lokale projekter, hvor vi som institution kan komme til de forskellige tiltag, de har.

Vi har et tæt samarbejde med vores lokale skole. Vi deltager i tværfagligt samarbejde, og vi har projekter, der både involverer, at vi kommer på skolen, og at de kommer hos os. Desuden er forældrene hvert år inviteret til et tværmøde mellem skole, institution og forældre.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vores mål er at skabe helhed og sammenhæng i børnenes liv. Vi arbejder målrettet på, at børnene bliver robuste og i stand til at klare livets udfordringer.

Vi arbejder nærværende og imødekommende, med respekt for hinanden. Børnene mødes med en anerkendende tilgang der, hvor de er i deres udvikling.

Vi har læringszoner på alle stuer/teams, hvor der skal være en læsekrog med mulighed for fordybelse, legehjørner til konstruktionslege, legekøkken samt højborde til kreative aktiviteter som fx at tegne, lægge puslespil og spille.

Endvidere har alle stuer, gange, udearealer og salen mulighed for at skabe læringsrum til fysiske udfoldelsesmuligheder sådan, at vi altid kan lave pædagogisk idræt, krop og bevægelse.

Vi har et ønske om, og arbejder målrettet med, at alle vores rum har et æstetisk udtryk, der balancerer farver, indretning og muligheder - og samtidig giver ro og ikke roder.

Vi vægter højt, at der er visuel dokumentation, hvor børnene på afdelingerne kan se og gense forskellige oplevelser og arrangementer med familie, deres venner og voksne. Forskellige kreative aktiviteter samt materialer fundet i naturen udstilles, og der vises dagligt billeder fra dagens bustur.

I Haraldsgården lægger vi vægt på, at her er rart at være, med muligheder for at udvikle sig på alle kompetenceområder. Vi arbejder kontinuerligt på at justere børnemiljøet, sådan at det, på baggrund af forskellige forudsætninger, til alle tider kan give grobund og udfordringer, så børnene udvikles og trives optimalt.

I det psykiske børnemiljø er følgende faktorer væsentlige: At være en del af fællesskabet, at have gode relationer og venskaber og at opleve rummelighed, tryghed, tillid, omsorg, medbestemmelse og udfordringer. Vi anser legen som et meget vigtigt element i børnenes udvikling, og det, der sker i legen, danner en del af det psykiske børnemiljø.

For at inddrage børnene i arbejdet med børnemiljøet er det vigtigt, at vi forsøger at forstå børnene der, hvor de er og forstå, hvordan det ser ud fra barnets synspunkt. Det finder vi ud af ved at:

- Have samtaler med børnene
- Lytte til børnene
- Gøre iagttagelser
- Lytte til forældrene om deres børns trivsel
- Opfordre børnene til at fortælle, hvad de synes er godt
- Lade børnene skiftes til at bestemme i forskellige sammenhæng

De seks læreplanstemaer

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden, på både kendte og nye måder, og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet 'Alsidig personlig udvikling'
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Barnets alsidige personlige udvikling er grundfundamentet for barnet, hvordan det møder verden og hvordan det oplever sig selv i verden. I nærværende relationer med børn og voksne skal børnene lære at mærke og håndtere egne følelser. Alle børn skal opleve, at de er en del af fællesskabet, og at de er betydningsfulde. Alle børn bliver mødt med øjenkontakt og navn, når de kommer om morgenen.

Børnenes følelser, handlinger og fælles oplevelser bliver italesat. Alle børn skal kunne indgå i fællesskabet og have deltagelsesmuligheder, der er tilpasset deres udviklingsniveau. Det gælder, uanset om det er ved at få lov at holde en kammerat i hånden til stikbold, ved at sidde på skødet til samling eller få hjælp til at bære sin tallerken over på madvognen. I Haraldsgården bliver børnene mødt af voksne, der er nysgerrige og støttende, og som formår at engagere børnene til at turde og udfordre sig selv - alene og i samspil med andre. Vi fokuserer på vores forskelligheder og taler om, hvad vi hver især kan lide, hvad der gør os glade og kede af det mm. Vi deler børnene i mindre grupper, der giver plads til fordybelse og nærvær med børn og voksne.

I leg udvides børnenes kompetencer, og de afprøver forskellige positioner og roller. De voksne støtter op om legene ved aktivt at deltage, være med på sidelinjen eller ved at skærme børnenes leg. Børnene oplever, at de bidrager til fællesskabet, når de byder ind til samling, holder døren for en ven eller hjælper med at vande blomster. Det italesættes, hvis et barn har været væk, og der bliver spurgt til, hvad de har lavet og man fortæller, at de har været savnet.

Selvhjulpethed vægtes højt. De voksne guider, støtter, opmuntrer og fejrer små som store succeser, når barnet mestrer nye områder i eget liv. Læringsmiljøet giver plads til, at barnet tager egne initiativer, og de voksne støtter omsorgsfuldt op og skaber et miljø, hvor barnet tør fejle og øve sig. Aktiviteter tilpasses nærmeste udviklingszone, og der er plads til at øve at opleve modstand, konkurrence, succes, frustration og at udsætte behov.

Vi er i dagligdagen lyttende og giver positiv respons. Vi lærer barnet at deltage, fx ved at hjælpe barnet til at lære at tage tøj på/af, lære at spise selv og øse op, øve toiletbesøg, synge sange med navne, se og høre barnets tegn og møde barnet anerkendende i dets forskellige rammer og udviklingsniveauer. Vi skaber rum og rammer til fordybelse, hvor barnet selv kan nå legetøjet og kan finde rum til ro og leg, og vi understøtter barnets gåpåmod til at turde noget nyt.

Vi giver børnene mulighed for at deltage engageret i praktiske opgaver i hverdagen for at støtte op om dets ansvarlighed og selvstændighed. Vi giver også barnet udfordringer igennem forskellige aktiviteter, som formår at flytte grænser og give succesoplevelser igennem engagement og deltagelse. Alle aktiviteter arbejder hen imod livsduelighed, og vi har fokus på aktiviteter, som klæder barnet på til en god skolestart.

Vi tager udgangspunkt i Marte Meo-principperne. Eksempelvis benævner vi følelser og initiativer, venter og giver barnet tid til selv at handle og kommunikere.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet 'Social udvikling'
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

I Haraldsgården har vi fokus på, at alle børn er en del af et eller flere børnefællesskaber. Barnet skal vide, at de er værdifulde og vigtige i fællesskabet og samtidig lære de sociale spilleregler, koder og værdier i samspil med andre mennesker. Social udvikling sker i relationer, i venskaber, i grupper og i den kultur, der skabes af børn og voksne.

Social kompetence udvikles i fællesskab med andre mennesker i venskaber, grupper og kulturer. Børnene lærer empati, blandt andet ved brug af Marte Meo, hvor den voksne fx benævner følelser - både barnets, men også de øvrige børns. Det kan være i konflikter eller i situationer, hvor børnene øver sig i egne og andres grænser. Vi arbejder med "Fri for Mobberi", hvor temaet kan være, hvordan man er en god ven eller hvordan det føles, hvis man bliver afvist i en leg.

Legen er vigtig for barnets sociale udvikling. Personalet skaber rum og læringsmiljøer, der understøtter leg, hvor børnene øver sig i at gå på kompromis, argumentere, samarbejde og finde fælles løsninger. Til samling taler vi om, hvem vi er, og børnene nævner, hvilke børn der ikke er kommet og er sammen bevidste om, at de er en del af et fællesskab.

Samling er også et læringsrum, hvor vi øver turtagning. Konflikter er, med og uden støtte fra voksne, en vigtig del af læring om de sociale spilleregler, hvor børnene lærer andres samt egne grænser at kende. Vi er opmærksomme på, at børn er forskellige, og at de derfor mødes med forskellige krav. At være en del af et fællesskab betyder ikke, at vi alle er ens. At ikke alle skal sidde lige længe ved bordet, eller at nogen har "øreboffer" på, er naturligt i vores kultur, og ikke noget der sættes spørgsmålstejn ved blandt børnene. I pædagogisk idræt har vi også et stort fokus på børnenes sociale udvikling og tilpasser legene til

børnegruppen og deres behov. Eksempelvis kan man i ståtrold blive befriet med et kram, og i farvelotteri kan det være samarbejdet, der fører til sejr.

Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet 'Kommunikation og sprog'
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

I Haraldsgården har vi gennem hele dagen stort fokus på at skabe et sprogstimulerende sprogmiljø. Det gør vi bl.a. ved at sætte ord på egne samt børnenes handlinger, følelser og aktiviteter. Med udgangspunkt i principperne fra Marte Meo benævner vi, venter og giver børnene tid og plads til at udtrykke sig, samt øver turtagning.

Vi deler børnene i mindre grupper, hvilket giver mere nærvær og skaber plads til den enkelte. Vi er bevidste om sammensætningen af børnene, når de deles i mindre grupper, og når de sidder på faste pladser til måltiderne og i vores bus.

Vi har mange sprogstimulerende aktiviteter: Sprogkuffert med eventyr og konkrete, sange og fagtesange, "Fri for Mobberi", højtlesning og dialogisk læsning, rim og remser, spil, fysiske aktiviteter og i leg. Vores stuer er indrettet med billeder, der giver inspiration til dialog.

I naturen er vi undersøgende og nysgerrige med børnene og har også her fokus på sprogtilegnelse og fem turtagninger i dialog med børnene. I pædagogisk idræt planlægger vi legene og har her også lege, hvor det primært er sproget, der er i fokus. I børnenes leg er den voksne opmærksom på sin egen rolle i legen, gør brug af fokusord og indgår i legen med fokus på børnenes nærmeste udviklingszone. I vuggestuen bruger

vi babytegn og i vores basisteam tegn til tale. Vi bruger i større eller mindre grad visuel, understøttende kommunikation i det meste af huset.

De daglige rutiner er også et stort sprogligt læringsrum, i garderoben, på puslebordet, ved måltiderne og i overgang. Kommunikation handler både om at tale, lytte og reflektere, det handler om det verbale sprog, det at kunne kommunikere på en ordentlig og sober måde samt det nonverbale sprog, dvs. kropssproget, ansigtsudtrykket og kropsholdningen. Vi har derfor i personalegruppen stort fokus på egen rolle i forhold til egen og intern kommunikation - og de voksne som rollemodeller i sprogtilegnelsen.

Vi har sprogansvarlige i alle afdelinger, sprogvurderer børnene og har et tæt samarbejde med vores tale-hørelærer ved behov.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet 'Krop, sanser og bevægelse'
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Haraldsgården er en certificeret pædagogisk idrætsinstitution. Vi ønsker at give alle børn, fra de starter som helt små, glæden ved at bruge, udfordre, lære og opleve med kroppen.

Vi tilrettelægger pædagogiske aktiviteter, hvor vi har fokus på det kognitive, sociale, motoriske og psykiske. Vi har fokus på deltagelsesmuligheder for alle og gør brug af den pædagogiske bagdør, der gør, at alle børn er inkluderet i aktiviteterne. Vi fejrer succeser og ser det enkelte barns udvikling, når det eksempelvis formår selv at kravle op på sin taburet, få en strømpe på, skrive sit navn eller cykle på to hjul. Vi er opmærksomme på, hvordan barnet lærer om sig selv og egne grænser og mærker sin krop. Vi er også opmærksomme på, hvordan det indgår i fællesskaber og lærer at aflæse andres grænser, bl.a. via slåskultur-lege og kramme-stafet, og når det sidder på skødet og mærker den voksne helt tæt på.

Vi har fysiske lege, der udfordrer grovmotorikken og får pulsen op, og balanceøvelser på motorikbaner hjemme og på væltede træer i skoven. Vi har fokus på fordybelse og ro, når vi laver børneyoga og børnemassage. Vi sanser, når bare fødder bliver malet med en pensel, når vi går i ris og bøtter i sansekasser, og når de mindste selv spiser deres mad, selv om det meste ender i ansigtet og ikke i munden.

Vi tilbyder børnene læringsmiljøer inde og ude, der både giver plads til leg og fordybelse og til motorisk udfoldelse. På den måde kan en sofa hos os den ene dag være til læsning og tæt nærvær og den anden dag være en del af en motorikbane, hvor der hoppes og rutsjes. De voksne deltager aktivt og justerer hele tiden ved bevidst at gå foran, ved siden af eller bag ved barnet.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet 'Natur, udeliv og science'
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Natur og udeliv er en del af Haraldsgårdens profil og derfor en stor del af børnene hverdag. Glæden ved at være i naturen deles med engagerede voksne. Den giver mulighed for en særlig fordybelse og nærvær.

Børnene sanser naturen. Erfaringer lagres i dem i form af regn i ansigtet, duften af skov, mudder på hænderne, sug i maven, smagen af nyplukkede hindbær og følelsen af trætte ben. I naturen, om det er i skoven med vores bus, på tur med vores cykler eller på vores egen matrikel, møder børn og voksne naturen undrende og nysgerrigt sammen.

Den voksne er sammen med børnene undrende, stiller nysgerrige spørgsmål og udvider børnenes verden og viden. Vi fanger haletudser og tager med hjem, lærer om dem, ser deres udvikling og siger farvel til dem, når de som næsten små frøer igen sættes ud i søen. Vi følger sommerfuglenes udvikling fra larve til sommerfugl og finder viden om, hvilke dyr der overvintrer, hvordan og hvor de lægger deres æg. Vi finder små museskeletter i ulegylp og taler om naturen og livets cyklus. Naturen skaber rum til livets store og små spørgsmål fra alt til liv og død, til hvordan vi passer på naturen, og hvad et dyr mon spiser ud fra dets ekskrementer.

Vi planter og følger spændt med i, hvad der vokser op. Vi tager sne med ind til de mindste om vinteren og oplever, hvordan det føles og mærker det smelte i vores hænder. Vi laver i fællesskab mad over bål og oplever, hvordan det er at sidde sammen og spise den mad, vi alle har været med til at tilberede. Vi er stolte, når vi serverer den hyldesaft, vi selv har lavet, for vores venner eller forældre. Vi mærker suset i maven, når vi klatrer højt op og når en væltet træstamme bliver til et sørøverskib.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet 'Kultur, æstetik og fællesskab'
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Både i hverdagen og i projektperioder har vi i Haraldsgården fokus på det enkelte barns identitet, ophav og baggrund og formidler glæden ved æstetiske oplevelser, ligesom vi er opsøgende på lokalkulturens mange tilbud, muligheder og perspektiver.

I Haraldsgården er vi opmærksomme på, at børnene præsenteres for et læringsmiljø, der udfordrer og giver mulighed for, alene og i fællesskab, at få erfaringer med en bred vifte af kultur og æstetik. Bøger er altid tilgængelige og er en stor del af vores hverdag, alene, i fordybelse, sammen med en ven eller med en voksen.

Vi synger de velkendte og trygge fagte- og børnesange, præsenteres for nye og oplever, hvordan det er at synge ved orglet i kirken, når man længe har øvet sig på en ny sang. Vi skriver vores egne sange og oplever at være en del af et større fællesskab, når vi til husets arrangementer alle, på tværs af afdelinger og med forældre, synger Haraldsgårdens sange.

Vi har kreative processer, både planlagte og hvor vi følger børnenes initiativ, hjemme, ude i naturen og når vi eksempelvis bringer naturen med indenfor og skaber kunstværker af det, børnene selv har fundet i naturen. Vi har mange traditioner som vi både har alene med børnene, f.eks. påske- og julefrokoster, samt lege ved disse højtider, traditioner hvor forældrene deltager f.eks. mini OL og Sankt Hans mini maraton, hvor vi hver især øver os og udfordres og er en del af et større fællesskab.

Endvidere vægter vi højt, at vi alle er forskellige, og at børnene præsenteres for og sammen er nysgerrige for de forskellige kulturer, vi hver især bringer med os.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Dette punkt er under udarbejdelse

Vi bruger SMTTE som overordnet evalueringsredskab.

Vi bruger SMTTE til at evaluere temaerne i læreplanen med udgangspunkt i progression og læringsmiljøet.

Børnene spørges både før projektet og efter projektet, så deres ideer og meninger kommer med i evalueringen.

På forældremøder evaluerer vi løbende vores pædagogiske praksis i form af dialogkort mv.

Vi anvender TOPI to gange om året for at følge og evaluere børnenes udvikling.

Der er daglig eller ugentlig dokumentation på læringsmiljøerne via KbhBarn, hvor vi både skriver og sender billeder.

Intern evaluering af projekter, forældreaktiviteter mv. består i opsamlinger på personalemøderne, enten som samlet gruppe eller på afdelinger.

Refleksionskultur.

At skabe tilpas forstyrrelser i en struktureret proces.

Stuemøder.

Teammøder.

Ledelsessparring.

Forældrebestyrelse.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi har afsat et personalemøde til at evaluere arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Endvidere er læreplanen til dialog og refleksion på et bestyrelsesmøde om året, ligesom vi taler om den på dialogmødet med forældrene efter tilsynet.